

עסקים ולומדים

זווית יהודית אקטואלית לקהילת אנשי העסקים

פרשת קדושים, כ"ט ניסן התשע"ו

אהבה התלויה בדבר?

ואהבת לרעך כמוך" - ר' עקיבא אומר זה כלל גדול בתורה. בן עזאי אומר 'זה ספר תולדות אדם' - זה כלל גדול מזה." (ספרא)

ר' עקיבא ובן עזאי (שהיה מתלמידיו של ר' עקיבא) נראים כמי שחלוקים בשאלה מהו העקרון המרכזי יותר בתורה. בעוד הפסוק שמצטט ר' עקיבא שגור בפינו ויש בו הנחיה התנהגותית משמעותית, הרי שמהציטוט של בן עזאי לא עולה מנגינה דומה.

אם נרצה לעמוד על ההבדל שבין שתי האמירות הללו עלינו לשאול את עצמנו מה עומד בבסיס היחסים שלנו עם אנשים אחרים. מה המוטיבציה שלנו בהתקשרות עם חבר? איך אנו חווים את ההנחיה "ואהבת לרעך כמוך"?

בני האדם הם יצורים חברתיים. כל אחד זקוק לחבר שעמו הוא מקיים יחסי קבלה ונתינה. במובן מסוים אדם נותן על מנת לקבל, גם אם לפעמים כל מה שהאדם מקבל היא תחושה טובה על הנתינה שלו. משמעות הדבר היא שאדם אוהב את חברו משום שהוא אוהב את עצמו.

אולם ניתן להסתכל על מערכות יחסים אנושיות גם בצורה אחרת. אדם שיש לו חברים מפנים ומקבל את העובדה שהוא איננו מרכז העולם ויש עוד אנשים מלבדו. משמעות הדבר היא שאדם אוהב את חברו, דווקא בגלל שהוא נפרד ממנו ולא משום שהוא אוהב את עצמו. ההבדל המעשי בין שתי נקודות המבט הללו הוא עצום. כך למשל ביחס לשאלה מהי מידת ההיזון החוזר שאני מצפה לקבל מנתינה מסוימת על מנת לקיים אותה ולאורך זמן.

אולם, איך ניתן להגיע למצב בו אני מאמץ את נקודת המבט השנייה? מה יוכל לסייע לנו להמשיג את מערכות היחסים שלנו בצורה שכזאת?

דומה כי התשובה לכך קשורה בשאלה "מהו אדם?".

גם בזה ניתן להציע שתי נקודות מבט. אפשרות אחת היא שהחבר שלי הוא מה שאני יודע, מרגיש או חושב שהוא. האפשרות השנייה היא שהחבר שלי הוא מי שהוא, באופן בלתי תלוי בי. אימוץ התפיסה השנייה מאפשר מערכת יחסים שבה האדם איננו במרכז.

הציטוט המלא של הפסוק שבן עזאי רואה בו עיקר הוא: "זה ספר תולדות אדם ביום בראשית א- ל'קים אדם בדמות אל'קים עשה אותו" (בראשית ה, א). ראשיתו של הפסוק מתאר "מה האדם עשה?" מאז שעלה על במת ההסטוריה, ואילו סופו של הפסוק מתאר "מהו האדם?". האדם איננו רק יציר כפיו של אלקים אלא דמותו של אלקים משתקפת בו. מבט כזה של אדם על רעהו מביא לכך שאדם לא ישים את עצמו במרכז במערכת היחסים שלו עם רעהו וגם לא יחפש את ההשתקפות שלו בתוך חברו.

כאשר ר' עקיבא מגדיר את "ואהבת לרעך כמוך" כעיקר גדול בתורה, בן עזאי לא מבקש לחלוק עליו, אלא מבקש לחדד ולומר כי ישנה אהבה של רעך שהיא אהבת עצמך, אבל ישנה אהבת רעך שהיא למעלה ממנה, והיא תלויה בנקודת המבט. מי שאוהב את רעהו משום שהוא רואה ש"בדמות אלקים עשה אותו" – הוא כלל גדול ממנו.

הרב בעז גנוט מנהל אגף הנישואין ואגף השתלמויות רבנים בארגון רבני צהר

בארגון רבני צהר חברים למעלה מ-1,000 רבנים ואנשי חינוך, הפועלים בהתנדבות לקדם זהותה היהודית של מדינת ישראל, מתוך הידברות ושותפות. ארגון רבני צהר מבוסס על עקרונות של יושרה ונאמנות למדינה, תוך מחויבות להלכה ולמסורת היהודית.

ארגון צהר מזמין אותך להיות שותף באיחוד החברה הישראלית ובעיצוב דמותה היהודית של מדינת ישראל

לתרומות ולתמיכה בפעילויות של צהר: 1800-071-414 | www.tzohar.org.il

חפשו אותנו ב-f

